MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR ve BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

YILLIK ABONESİ 20 LİRADIR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR VE BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR

TEBLİĞLER DERGİSİ

CİLT: 40 | 4 Ocak 1977 | SAYI: 1915

ÖZEL SAYI

Talim ve Terbiye Kurulu Kararları :

TALİM VE TERBİYE DAİRESİ

Karar sayısı : 1 Karar tarihi : 4.1.1977

Önceki Kararın sayısı : 338

Önceki kararın tarihi : 7.9.1976

Konu : Ahlâk Dersleri Lise I Kitabı Değişikliği hk.

Kurulumuzun 7.9.1976 gün ve 338 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilen, Doç. Dr. Erol Güngör, Emin Işık Ahmet Tekin ve Yaşar Erol'un yazdığı Ahlâk Dersleri (Lise I) adlı kitabın 107-108 sayfalarında yer alan "Manevi Varlığımıza Saygı" konusunda verilen bilgiler arasında "Sosyal İtibar" anlamına gelmek üzere 108. sayfada kullanılan "Şeref" kelimesinin farklı yorumlamalara sebebiyet verdiği gözönünde tutularak, bu terimin günlük hayatta kullanılan "Sosyal İtibar" kavramı ile karşılanması ve sözü edilen sayfadaki ilgili paragrafın ekli örneğine göre değiştirilmesi kurulumuzca uygun görülerek, durumun Bakanlık Makamının tasviplerine arzı kararlaştı.

Uygundur.
4.1.1977
Millî Eğitim Bakanı
Ali Naili ERDEM

Hayatımızda büyük önemi olan alışkanlıklarımızı edinirken çok dikkat etmeliyiz. "Şimdi yapayım bir daha yapmam", bunu yapayım başkasını yapmam", "bu kadarcığını yapmamla bir şey olmaz" demeliyiz. Hiç bir kötü hareketi denemeye kalkışmamalıyız. Kötü olan, ahlâkî bakımdan iyi karşılanmayan hareketlerin hiç birini küçümsememeliyiz. Çünkü büyük büyük binalar daima ufak ufak taş ve tuğlalardan meydana gelir. Küçük gördüğümüz, önemsemediğimiz kötü bir hareketin günün birinde alışkanlık haline geldiğini görmemiz hiçten bile değildir.

Maddî varlığımıza karşı saygılı olmanın gereklerinden biri de kötü alışkanlıklardan korunmaktır.

Kötü alışkanlıklar hem sağlığımıza, hem de ahlâkımıza zararlıdırlar. Sigaranın, içkinin, kumarın insan sağlığına faydalı olduğu söylenemez. Kötü alışkanlıklar hayatlara son verir, yuvaları yıkar mutluluklarıı yok eder. Kötü alışkanlıkların açtığı yaralar sadece ferdi etkilemez, bazen, bütün bir milleti de etkiler. Kötü alışkanlıkların yaygın bir hal aldığı toplumlar ne maddî ne de manevî alanda kalkınamazlar. Kötü alışkanlıklar edinenler milletine faydalı olacak yerde milletine yük olurlar. Toplumda kötü alışkanlıklar arttıkça iş gücü ve emek azalır. Dolayısı ile bir durgunluk, bir gerileme başlar. Bu alışkanlıklardan korunmak, kişinin kendine karşı görevi olduğu kadar ailesine ve milletine karşı da bir görevdir.

3. MANEVÎ VARLIĞIMIZA SAYGI :

İnsan, maddî ve manevî tarafı olan bir canlıdır. Bir tarafı ihmal edip diğer tarafa önem vermesi onu küçültür. Meselâ, yememize, içmemize ve sıhhatimize dikkat edip ruhumuzun ihtiyaçlarını ihmal etmek bizi hayvanlar derecesine düşürür. Ahlâken olgun bir insan hem maddî hem de manevî varlığına saygı gösterir. Saygı, ruhumuzun derinliklerinde kaynayan bir duygudur. Bu duygu, başkalarından önce bizim insan olarak kendimizin üstün değerlere sahip olduğumuza inandırır.

Kendi hakkımızda sürekli olarak saygı duygusu yaşarız. Bu duyguların en önemlilerinden biri de izzet-i nefs duygusudur. İzzet-i nefs bizi başka yaratıklara üstün yapan değerlere sahip olduğumuza inanmamızdır. Bir de cemiyet halinde yaşayışımızın zorunlu sonucu olarak mesleğimiz, makamımız, ünümüz bize başka-

107

larının gözünde birtakım değerleri kazandırır. Buna "Sosyal İtibar" denir. Sosyal itibarın ölçüsü, insanın toplumdaki yeridir. O bize toplumdan gelir, İzzet-i nefs gibi ferdin ruh yapısından doğmaz. Ancak toplumun fertte tanımadığı değerleri kendinde yaşatmaya çalışmak, insanı küçük ve kötü bir ruh haline sürükler. Buna kibir denir. Kibir, ruh yapısı boş ve insanlara sevgisi az olanların kendilerinde birtakım değerler uydurmaya zorlamalarıdır. Başkalarına sevgisi çok olan zengin ve büyük ruhlar, herkesi ve hep başkalarını gözlerinde büyütür, kendilerine üstün tutar da kendilerini herkesten küçük görürler. Buna alçak gönüllülük veya tevazu denir. Alçak gönüllülük, yapmacık ve gösteriş değilde sahici olduğu zaman insandaki olgunluğun ölçüsüdür. Cahiller ve değersizler hele zenginliğin ve makamların şaşırttığı ve şımarttığı ham ruhlar, kolaylıkla kibrin kucağına yuvarlanırlar.

Utanma veya haya duygusuna gelince, bu duygu hem izzet-i nefsin, hem de şeref ve haysiyetin bizdeki bekçisidir. Onunla hem kendi izzet-i nefsimizi koruruz, hem de başkalarının izzet-i nefsine saygı duyarız. İnsanlara sevgimiz yüzünden onların şeref duygularını da incitmekten utanırız. Utanmayan, hem sevgisi, hem de insanlık değeri olmayan kişidir. İnsanın sahip olduğu değerler ruh yapısına bağlandıklarından, temelde öbür hayvanlardan farklı beden yapısı bulunmayan insan, kendi ruhunu vücuduna üstün tutar ve insan olarak ruhuna bağlandığını göstermek ister. Bunun için, ilkel toplumlardan medenî toplumlara doğru ilerledikçe insanların vücutlarını elbise ile örtmeleri âdet olmuş ve bu hal medeniyetler ilerledikçe daha güzel ve daha tam şekiller almıştır. İnsanda hayvanlarla ortaklaşa olan bazı hayatî görevlerin gizlenmesi ve ahlâk kaidelerine bağlanması, edep veya iffet duygusunu meydana getirmiştir. Utanma ve edep duyguları zayıflayanlar, ruhlarında değerler aramaktan çok kendi beden yapılarında hayvanlarla ortaklaşa değerler araştırırlar ve başkalarının ruh değerlerini de kolayca çiğnerler. Onların tam tersine büyük insanlar, ruhlarındaki yüksekliğe tırmanmak için, bir vücuda sahip oldukları

108

TALİM VE TERBİYE DAİRESİ

Karar sayısı: 2 Karar tarihi: 4.1.1977

Önceki Kararın sayısı : 342

Önceki kararın tarihi : 13 Eylül 1976

Konu : "Felsefeye Başlangıç" Kitabındaki Değişiklik Hk.

Kurulumuzun 13 Eylül 1976 gün ve 342 sayılı kararıyla ders kitabı olarak kabul edilen Prof. Dr. Mubahat Küyel'in yazdığı "Felsefeye başlangıç" adlı kitabın, 52-54 sayfalarında yer alan İslâm Felsefesinin Doğuşuna ait iç tesirlerle ilgili bahsinin, ekli örneğine göre değiştirilmesi kurulumuzca uygun görülerek, durumun Bakanlık Makamının tensiplerine arzı kararlaştı.

Uygundur.
4.1.1977
Millî Eğitim Bakanı
Ali Naili ERDEM

eserleri, Aristoteles'in ve şerhçilerinin, Platon'un ve şerhçilerinin, Yeni Platoncuların ilim ve felsefe eserleri, Aristoteles'e atfedilen eserler Arapçaya çevrilmiştir. Halifelerin koruyucu kanadı altında kurulmuş olan **Beyt ül - Hikme** ya da Dâr ül - Hikme'de, dini, dili ve milleti ayrı tercümanlar Arapça'yı işleyerek, onu ilim ve felsefe gibi, çok yüksek seviyeden akıl, duygu ve irade ürünlerini dile getirebilecek bir zirveye ulaştırmışlardır. İslâm felsefesine yol açan iç âmiller ise Kur'ân, Hadis, Tefsir, Kelâm ve Tasavvuf'tur.

Kur'ân'ın yazılması, okunması, anlaşılması ve savunulması için Arap dilini ve yazısını incelemek, yabancı dilleri, dinleri ve milletleri araştırmak, Tanrı ve âlem üzerinde bilgi edinmek gerekti.

Kelâm İlmi, **Kur'ân** âyetlerine anlam vermek, onu anlamak, temellendirmek, her türlü İslâm dışı inanç taşıyanlarla tartışmak ve İslâm'la ilgili anlaşmazlıkları çözmek, noktalarından kalkar, karşı kişiyi, temel inançları konusunda, akıllıdan kök alan deliller getirerek yüz geri eder, çevirir, yaratılanı, Yaratanı göstermesi yüzünden inceler. Tanrının özünü ve niteliklerini, yaratan - yaratılan ilişkisini ve yaratıkları konu alır. Kelâmın oluşması, **Kur'ân**'ı okumak ve anlam vermekten doğan düşünce ayrılıklarına sımsıkı bağlıdır. Halife Osman'ın toplattırmış olduğu yazma nüshalar ile "Muhakemat (sözleri çok açık bir anlam taşıyan âyetler)" bile tartışılmak istenmiştir. Oysa, onların tartışılması söz konusu değildi. "Müteşabihat (sözleri açık bir anlama gelmeyen âyetler)"a gelince: düşünürlere göre, bu âyetlere uygun anlam verilemezdi, verilmeye çalışılmamalıydı. Çünkü, Kur'ân'da, "Anlamını yalnız Tanrı bilir" buyuruluyordu. Bazı düşünürlere göre ise, lisaniyat (dil bilgisi) ve İsrailiyat (Yahudi dini üzerine bilgiler)'a dayanarak genişletilmeleri, veya uygun anlam verilmeleri gerekiyordu. Öyle ki, genişletme taraftarlarının bazılarına göre, hakikatte, Kur'ân'ın bir iç yüzü, iç yüzdeki (batınî) anlamı, bir de dışyüzdeki (zahirî) anlamı, başka deyişle, sözleri vardı. Dış yüzünü bırakıp iç yüzüne dönmeliydi. O yönden, bunlara **Batıniyye** (İç yüzcüler) adı verilmiştir. İç yüzcüler, görüşlerini sonuna kadar vardırıp, bütün Kur'ân'ın bir iç yüzü, bir de dış yüzü, göze görünen yazısı ve kulağa çarpan sesi bulunduğunda ayak direrdiler, son uçta, Kur'ân'ı bütünüyle geri iteklemek, kovmak ve kovalamak durumuna düştüler.

Asıl gayeleri siyasî gücü ele geçirmek ve sosyal düzeni yıkıp, kendi isteklerini gerçekleştirmek olan Batınîler, düşüncelerini yaymak için **Daîler** (özel olarak yetiştirilmiş propoganda adamları) kul-

51

lanmışlardır. Daîlerin görevi, müslümanların "beynini yıkamak", sonra, bu "yıkanmış beyinlere", kendi isteklerini yazmaktır.

Kelâmın oluşma sebepleri içerisinde, Müteşabihat'a uygun anlam verme meselesi yanı sıra en önemlisi, din başkanlığı meselesi (Peygamberin ölümünden sonra, kim, hangi yolla halife olacaktır?) ve ona bağlı olarak adam öldürmek gibi büyük günâh (Kabâir) işleyen müslüman **fâsık**'ın öte dünyadaki durumu vb. meselelerdir. Kelâm böyle oluştuktan sonra, beş kola ayrılmıştır: (1) **Ehl-i Sünnet;** (2) **Şia;** (3) **Hariciler;** (4) **Murcia;** (5) **Mutezile.**

Tasavvuf, köklerini ilkin, Kur'ân'dan —Çünkü, orada Yüce Tanrı, kulu ile konuşmuştur—, sonra, **Hadisler** ve **Sünnetten,** —Çünkü, Peygamberin hayatiyle tasavvuf yoluna girmiş olanların yaşayışları birbirine benzemektedir. En sonda, veliler (Tanrıya yakın olanlar) ın hayatıyle Keramet (kişinin kendinin ferdî ve şahsî yaşanmış denemesi) ten almaktadır. Başlangıçta, mutasavvıfların felsefî düşünceleri, daha doğrusu, bir teorileri yoktu. Onlar, Peygamberlerin eylemlerini ve davranışlarını örnek alarak **Takvâ** ile yaşayışlarını sürdürmekte idiler. Sûfilerin görüşlerini —onlar, daha sonraları, felsefenin terimlerini, felsefenin taşıp yayılma doktrinini ve **Sudûr'u** kullanmakla birlikte—, Kur'ân belirlemiştir. Gerçekten var olan Tanrıdır, gerçek varlık Tanrı'dır. Varlık yalnız Tanrı'ya aittir. Tanrı, mutlak varlık, mutlak geçerlik, mutlak güzellik, mutlak iyiliktir. Tanrı bu mutlak iyiliğinden dolayı dışlaşmak istemiştir. İşte, bu yaratıştır, kendisinden başka olanlara varlık verişi. Tanrı, insanı kendi suretinde, "yaratıkların en şereflisi olarak" yaratmıştır. Yaratıklarına hûlûl etmediği için, yaratıklarıyla girişmediği için, bu düşünce yapısının temelinde bu görüşle uygunluk içinde bulmak istendikçe, hiçbir yaratık, bu arada, insan için, Tanrı seviyesinde bulunma imkânı yoktur. Bu doktrinde, gerçek varlık Tanrı olduğuna ve insan yaratıkların en şereflisi olarak yaratıldığına göre, ahlâk, görüşü, yine, bu fikirle ilgili yapının zârûri sonucu olarak, Tantırya varmaktır, onu misal almaktır. Bu da, Tanrıya doğru yürümek, **(Seyr ilallah),** "Tanrı ile birlikte yürümek **(seyr billah)**", en sonda, Tanrı'da yürümek **(seyr fillah)** ile gerçekleşir, Bu hal'ler, ya uzun yıllarda, ya da bir tek yaşanmış deneme (Vecd) de aşılabilir. Bu son "hal" pek çok incedir. Çünkü, orada, kulun, artık, tanrılığını bildirme imkânı açıktır.

Yine iç âmillerle doğmuş ve gelişmiş olan İslâm'daki felsefe doğrultusuna gelince: Hellenistik felsefenin İskenderiye'de M.S. III. Yüzyılın yarısına kadar yaşamış olduğu bilinmektedir. Bu yüzyılda İskenderiye Kitaplığı'nın ne olduğu üzerinde belgelere dayalı, açık ve kesin bir bilgi yoktur. Hristiyanların, Kitaplığın Müslümanlar eliyle yok edildiği iddiasını ispat etmeleri için, ilkin, Ktaplığın, Ömer'in Mısır'a gelmesi sırasında daha ayakta olduğunu göstermeleri gerekmektedir. Halbuki bu ispat edilmiş değildir. Felsefenin İs-

52 - 54

TEL

VALİLİKLERE

Talim ve Terbiye Kurulunun,

1) 4 Ocak 1977 gün ve 2 sayılı kararı ile değişiklik yapılması ön görülen "Felsefeye Başlangıç" adlı kitabın 52 - 54. sahifelerine ilişkin değişik metni ile;

2) 4 Ocak 1977 gün ve 1 sayısı kararı ile değişiklik yapılması öngörülen "Ahlak Dersleri (Lise I)" adlı kitabın 108. sahifesine ilişkin değişik metin;

Tebliğler Dergisinin 4 Ocak 1977 gün ve 1915 sayılı nüshasında yayınlanmış bulunmaktadır.

Sözü edilen kitapların ilgili sahifeleri, okul müdürlüklerinin nezaretinde çıkarılacak ve yerine Bakanlığımızca yeniden düzenlenerek gönderilecek olan metinler konulacaktır.

3) Adı geçen kitapçılarda bulunan nüshaları da, Millî Eğitim Müdürlüklerinin nezaretinde, aynı şekilde işleme tabi tutulacaktır.

Gereğini ve neticenin Bakanlığımıza Telle bildirilmesini önemle rica ederim.

Millî Eğitim Bakanı
A. Naili ERDEM

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ — ANKARA